

የኃላፊነት ወኪል (Nurse
Delegation)

- የነርስ ውክልና ነርስ (RN) የረዥም ጊዜ ተንከባካቢ ሠራተኛን ለተወሰነ ጊዜ ለአንድ ደንበኛ የተለየ የጤና እንክብካቤ ሥራዎችን እንዲያከናውን እንዲያሠልጥን የሚያስችል የዋሽንግተን ግዛት ሕግ ነው።

- Nurse Delegation means a licensed Registered Nurse (RN) transfers the performance of a specific task for an individual client to a qualified Nursing Assistant or Home Care Aide working in community and/or home settings.
- The licensed RN who delegates the task is responsible and accountable for the nursing care of the client. Accepting a delegated task means you:
 - Are willing to perform a specific action to care for a client in place of the RN.
 - Have been given clear and specific instruction from the delegating RN on what to do and when to do it.
 - Believe you can perform the task correctly and safely

የነርስ ውክልና አምስት ሁኔታዎች አሉ፡-

- 1. ፈቃድ ያለው የተመዘገበ ነርስ የአንድን ተግባር አፈፃፀም ያስተላልፋል።
- 2. ተግባሩ በውክልና ሊሰጥ ይችላል. በውክልና የማይሰጡ አራት የተከለከሉ ተግባራት አሉ።
- 3. ውክልና ለአንድ ደንበኛ ለተወሰነ ተግባር መሆን አለበት።
- 4. ውክልና መቀበል የሚችሉት ብቁ የነርሲንግ ረዳቶች፣ የነርሲንግ ረዳቶች-የተመዘገቡ እና የምስክር ወረቀት ያላቸው የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳቶች ብቻ ናቸው።
- 5. ውክልና ሊፈጠር የሚችለው በአራት የማህበረሰብ መቼቶች ብቻ ነው።

ሁኔታ 1 - ፈቃድ ያለው የተመዘገበ ነርስ (አርኬን)

- በዋሽንግተን ስቴት ውስጥ ፈቃድ ያለው RN ብቻ፤ አብሮ በመስራት አንድን ተግባር ለእርስዎ ሊሰጥ ይችላል።
- እርስዎ ለሚሆኑት ደንበኛ ተጠያቂው RN ነው።
 - ስለዚህ አንድን ተግባር ለእርስዎ መስጠት የማይችለው ማነው?
- የተቋሙ አስተዳዳሪ፤ ውክልና ያለው RN ካልሆነ
- የእርስዎ ተቆጣጣሪ ወይም መሪ፤ ውክልና የሚሰጠው RN ካልሆነ
- ፈቃድ ያለው ተግባራዊ ነርስ (LPN)
- የቤት ውስጥ ጤና አጠባበቅ ነርስ፤ ውክልና የሚሰጠው RN ካልሆነ
- ለደንበኛው መደበኛ የውክልና ኃላፊነት የማይወስድ ሌላ አርኬን

ሁኔታ 2 - የተወሰኑ ተግባራት

የሚከተሉት ለእርስዎ ሊሰጡ የሚችሉ የተግባር ዓይነቶች ምሳሌዎች ናቸው።

- የመድሃኒት አስተዳደር.
- ንዱህ ያልሆነ አለባበስ ይለወጣል.
- ንዱህ ቴክኒኮችን በመጠቀም የሽንት ካቴቴሪያል.
- በተቋቋመ እና በተፈወሰ ሁኔታ ውስጥ የአስቶሚ እንክብካቤ።
- የደም ግሉኮስ ክትትል.
- በተቋቋመ እና በተፈወሰ ሁኔታ ውስጥ የጨጓራ እጢ ምግቦች።

የሚከተሉት ተግባራት ለእርስዎ ሊሰጡ አይችሉም፡

- ከኢንሱሊን በስተቀር መርፌዎች
- የጸዳ ሂደቶች
- የማዕከላዊ መስመሮች ጥገና
- የነርቢንግ ፍርድን የሚጠይቅ ማንኛውም ነገር

ሁኔታ 3 - ለአንድ ደንበኛ የተወሰነ ተግባር

ውክልና ለአንድ ደንበኛ ብቻ ለተወሰነ ተግባር የተገደበ ነው። ይህ በተሻለ ሁኔታ የተገለፀው ለምሳሌ. RN ለሜሪ ጆንስ የጀሮ ጠብታዎችን አስተዳደር ይወክላል እንበል ለ አንተ፤. ይህ ውክልና የሚሸፍነው የጀሮ ጠብታዎችን ብቻ ነው፤ ለአንድ ደንበኛ፤ ማርያም ጆንስ.

የተለየ ተግባር - ማርያም እግሯ ላይ ላለው ግፊት የአለባበስ ለውጥ ያስፈልጋታል። ምንም እንኳን ለማርያም ጀሮ ጠብታ ተጠያቂው እርስዎ ቢሆኑም ልብሱን እንዲያደርጉ አይፈቀድልዎትም ሙሉ መመሪያ ያለው ውክልና ያለው RN የተለየ ውክልና እስኪያደርግ ድረስ , የአለባበስ ለውጦች ለማርያም.

ሁኔታ 4 - ብቃት ያለው ነርስ ረዳት ወይም የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳት

- የተወከለውን ተግባር መቼ መቀበል እንደሚችሉ መረዳት በጣም አስፈላጊ ነው፡፡ የውክልና ሥራ ከመቀበልዎ በፊት ማጠናቀቅ ያለብዎት አራትመስፈርቶች ናቸው፡፡፡ አለብህ፡-
- 1. ፈቃድ እንደ፡
 - እኔ. የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳት (HCA); የነርሲንግ ረዳት የምስክር ወረቀት (NA-C); የነርሲንግ ረዳት ተመዝግቧል (NA-R) እና የመሠረታዊ ስልጠና ዋና ብቃቶችን ያጠናቅቁ
- 2. የነርስ ልዑካንን ለነርሲንግ ረዳቶች እና የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳቶች ክፍል አጠናቅቀዋል እና ለተለየ ደንበኛ የተለየ ተግባር ስልጠና ወስደዋል፡፡
- 3. ውክልና የሚሰጠውን ልዩ ተግባር ለማከናወን ፈቃደኛ ይሁኑ፡፡
- 4. ያለቀጥታ ክትትል ልዩ ስራውን በትክክል ለመፈፀም ብቃትዎን ለተወካዩ RN ያሳዩ፡፡

HCA መሆን

- የተረጋገጠ የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳት (HCA) ለመሆን ለማመልከት በዋሽንግተን ስቴት የማህበራዊ እና የጤና አገልግሎት ዲፓርትመንት የተፈቀደውን የሥልጠና ፕሮግራም ማጠናቀቅ፣ ለእውቅና ማረጋገጫ ከጤና ፕቢቃ መምሪያ ጋር ማመልከት እና የፕሮሜትሪክ ፈተናን በተሳካ ሁኔታ ማለፍ አለበት። የምስክር ወረቀቶች በየዓመቱ መታደስ አለባቸው።

- የ 75 ሰአታት ማጠናቀቂያ የምስክር ወረቀት ከስልጠና ፕሮግራም ፣ ከስልጠና ፕሮግራም የምስክር ወረቀት ፣ የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳት ሆኖ የምስክር ወረቀት ማመልከቻ (DOH 675-002 [ራዕ. 7/16]) ፣ የማመልከቻ ክፍያ እና የፕሮሜትሪክ ፈተና ክፍያ ግልባጭ ይላኩ።

- **Department of Health**

- Home Care Aide Credentialing P. O. Box 1099
Olympia, WA 98507-1099

ስለ ማመልከቻው እና የምስክር ወረቀት ሂደት መረጃ ለማግኘት DOH በ፡

DOH Website

- <http://www.doh.wa.gov/LicensesPermitsandCertificates/ProfessionsNewReneworUpdate/HomeCareAide>

- **Home Care Aide Credentialing** (360) 236-2700

CNA መሆን

- የነርስ ረዳት ሰርተፍኬት (NA-C) ለመሆን ለማመልከት በዋሽንግተን ስቴት የነርሲንግ እንክብካቤ ጥራት ማረጋገጫ ኮሚሽን የጸደቀውን የሥልጠና ፕሮግራም ማጠናቀቅ እና የ OBRA ፈተናን በብቃት ማለፍ አለበት። የምስክር ወረቀቶች በየዓመቱ መታደስ አለባቸው.
- የስልጠና ፕሮግራም ሰርተፍኬት፣ እንደ ነርስ ረዳት የማረጋገጫ ማመልከቻ (DOH 667-029 [ራዕ. 9/16]) እና የማመልከቻ ክፍያን ወደሚከተለው ይላኩ።
- **Washington State Nursing Commission**
- P.O. Box 1099
Olympia, WA 98507-1099
- ስለ ማመልከቻው እና የምስክር ወረቀት ሂደት መረጃ ለማግኘት DOH በ፡
- **DOH Website**
- *[http://www.doh.wa.gov/LicensesPermitsandCertificates/ProfessionsNewReneworUpdate/ NursingAssistant](http://www.doh.wa.gov/LicensesPermitsandCertificates/ProfessionsNewReneworUpdate/NursingAssistant)*
- **DOH Customer Service** (360) 236-4700

NAR መሆን

- እንደ ነርስ ረዳት ተመዝጋቢ (NA-R) ለመመዝገብ የጤና ጥበቃ ዲፓርትመንት የኤችአይቪ/ኤድስ ሥልጠና ማጠናቀቅ አለበት።*
የኤችአይቪ/ኤድስ ሥልጠና ከወሰዱ በኋላ፣ እንደ ነርስ ረዳት ለመመዝገብ ማመልከቻ ይሙሉ (DOH 667- 025[ራዕ. 9/16]) እና ከማመልከቻ ክፍያዎ እና ከኤችአይቪ/ኤድስ ሰርተፍኬትዎ ጋር ለዋሽንግተን ግዛት የነርሲንግ ኮሚሽን (ከላይ ባለው አድራሻ) ይላኩ። የምስክር ወረቀቶች በየዓመቱ መታደስ አለባቸው.
- *የኤች.ሲ.ኤ መሰረታዊ የሰልጠና ኮርስ መጠናቀቁን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ለኤችአይቪ/ኤድስ ሰርተፍኬት መስፈርቱን ያሟላል።

- የኢንሱሊን መርፌን ተግባር በውክልና ከተረከቡ፣ ለነርሲንግ ረዳቶች የነርስ ልዑካንን ስልጠና ያጠናቅቁ መሆን አለብዎት
- DDA ፕሮግራሞች ውስጥ ለሚሰሩ አቅራቢዎች፣ የነርሶች ውክልና ሊከሰት የሚችለው DDA ዋና ስልጠና እና አስፈላጊ የውስጥ-አገልግሎት ስልጠና ከተጠናቀቀ በኋላ ብቻ ነው።
- ሰራተኞች በDDA የተመሰከረላቸው የድጋፍ አገልግሎቶች ውስጥ ለመስራት፣ DDA መሰረታዊ ስልጠና ይውሰዱ።

የተወከሉ ተግባራት (Delegated Tasks)

- ሁሉንም መስፈርቶች ካሟሉ በኋላ፤
 - ከተወካዩ RN አቅጣጫ መውሰድ አለብዎት፡፡
 - RN ውክልናውን ይቆጣጠራል እና የደንበኛውን ሁኔታ ይገመግማል፡፡
 - የነርሶች ውክልና ሲጀመር እና ሲያልቅ ----RN ይወስናል፡፡
 - ለእያንዳንዱ ደንበኛ እያንዳንዱ ተግባር ለየብቻ --ተሰጥቷል፡
- የኢንሱሊን መርፌን ተግባር ውክልና ከተሰጠዎት፤ እንዲሁም የነርሶች ልዑካን ለነርሱንግ ረዳቶች፤ ለስኳር ህመም ስልጠና ልዩ ትኩረት በተሳካ ሁኔታ ማጠናቀቅ አለቦት፡፡

ለመፈፀም ፈቃደኛ መሆንዎ ነው።

ተግባሩን ለማከናወን ብቃት ከሌለዎት ወይም የደንበኛ ደህንነት አደጋ ላይ ነው ብለው ካመኑ ተግባሩን ማከናወን የለብዎትም። በምትኩ፣ ስጋቶችዎን ለተወካዩ RN፣ ለጉዳይ አስተዳዳሪው እና/ወይም ለቀጣሪዎ ወይም ለተቆጣጣሪዎ ያሳውቁ። ለመፈፀም ብቁ ነኝ ብለህ የማታምንበትን ተግባር እንድትፈፅም ማንም ሊያስገድድህ አይችልም።

ለእያንዳንዱ የውክልና ተግባር፣ RN ተግባሩን እንዴት ማከናወን እንዳለበት ልዩ የጽሁፍ መመሪያዎችን ይሰጥዎታል። ከዚያ በኋላ RN በስራው ላይ ያሰለጥናል፣ ስራውን እንዴት ማከናወን እንዳለበት ያሳየዎታል እና እርስዎ መስራት እንደሚችሉ ያረጋግጣል። RN አንድን ተግባር በትክክል እና በአስተማማኝ ሁኔታ ማከናወን መቻልዎን ሲረኩ ብቻ ነው።

የማከናወን ችሎታዎች

- አንድን ተግባር ለእርስዎ ከማስተላለፉ በፊት፣ RN ያለምንም እገዛ ስራውን በራስዎ ማከናወን መቻልዎን ማረጋገጥ አለበት።
- ለእያንዳንዱ የውክልና ተግባር፣ RN ተግባሩን እንዴት ማከናወን እንዳለቦት ልዩ የጽሁፍ መመሪያዎችን ይሰጥዎታል።
- ከዚያ በኋላ RN በስራው ላይ ያሰለጥናል፣ ስራውን እንዴት ማከናወን እንዳለቦት ያሳየዎታል እና እርስዎ መስራት እንደሚችሉ ያረጋግጣል።
- RN አንድን ተግባር በትክክል እና በአስተማማኝ ሁኔታ ማከናወን መቻልዎን ሲረኩ ብቻ ነው የሚሰራው።

- የነርሶች ውክልና
- 1. ለዕድገት አካል ጉዳተኞች የማህበረሰብ መኖሪያ ፕሮግራሞች።
- 2. በደንበኛ ቤት፣ clients home
- 3. በሚታገዝ የመኖሪያ ተቋም an assisted living facility
- 4. በአዋቂ ቤተሰብ ቤት adult family home ውስጥ ሊከናወን ይችላል።
- የነርሶች ውክልና በተሻሻሉ የአገልግሎት መስጫ ተቋማት፣ የሰለጠነ የነርሲንግ ተቋማት፣ የህክምና ክሊኒኮች ወይም ሆስፒታሎች ውስጥ አይፈቀድም።

- ተጨማሪ ማስታወሻ፡ አስታውሱ፤ ውክልና የሚመለከተው ለአንድ ደንበኛ ለአንድ የተወሰነ ተግባር ብቻ ነው። ለአንድ ደንበኛ፤ ሜሪ ጆንስ አንድ ተግባር ከተረከቡ፤ ከ RN ተጨማሪ ውክልና ከሌለ ለማርያም ብዙ ተግባራትን ማከናወን አይችሉም። እንደዚህ ለሌሎች ደንበኞች ለማርያም የተሾሙበትን ተግባር ማከናወን አይችሉም።
- ተወካዩ RN ደንበኛውን እንደገና መገምገም እና የውክልና ቡድኑን በየ90 ቀኑ መቆጣጠር አለበት።
- ደንበኛው ወይም የደንበኛው ህጋዊ ተወካይ ስራው ለእርስዎ እንደሚሰጥ ማወቅ አለበት፣ በእሱ መስማማት እና የጽሁፍ ፍቃድ መስጠት አለበት.
- ውክልናው በጽሁፍ መሆን አለበት።
- ውክልናው በተወካዩ RN፤ በደንበኛው እና በአንተ መካከል ባለ ሶስት መንገድ ስምምነት ነው።

ሚናዎች እና ኃላፊነቶች

- በውክልና ሂደት ውስጥ እርስዎ ሊረዱዎቸው የሚገቡ አምስት ቁልፍ ሚናዎች አሉ። እነዚህ የሚከተሉትን ያካትታሉ፡
- 1. የደንበኛ ወይም የደንበኛ ተወካይ.
- 2. RN ውክልና መስጠት.
- 3. Nursing Assistant/Home Care Aide.
- 4. ኬዝ አስተዳዳሪ.
- 5. የቤት እንክብካቤ ኤጀንሲ ተቆጣጣሪ ወይም የፋሲሊቲ ቀጣሪ/አስተዳዳሪ።

ደንበኛው ወይም ተወካይ

- ደንበኛው ውክልና ለመቀበል ምርጫውን ያደርጋል።
- ደንበኛውስላ እንክብካቤ አማራጮች መረጃ እና ለነርሰ ውክልና የጽሁፍ ፈቃድ ይሰጡ

ወካይ RN

- RN በውክልና ውስጥ አምስት ዋና ዋና የኃላፊነት ቦታዎች አሉት።
- 1. ደንበኛው መገምገም እና የውክልናውን ተገቢነት መገምገም.
- 2. ከደንበኛው ወይም ከተፈቀደለት ተወካይ የነርሷ ውክልና የጽሁፍ ፈቃድ ማግኘት
- 3. ስራውን በውክልና መስጠት.
- 4. ደንበኛው እንደገና መገምገም እና ውክልናውን መቆጣጠር.
- 5. ውክልናውን መሻር (መሰረዝ).

መገምገም ደንበኛ እና ስምምነት ማግኘት

- ተወካዩ RN የደንበኛው ሁኔታ የተረጋጋ እና ሊተነበይ የሚችል መሆኑን ለመወሰን የደንበኛውን ሙሉ የስርዓት ግምገማ ያካሂዳል.
- ውክልናው እንዲከሰት የደንበኛው ሁኔታ የተረጋጋ እና ሊተነበይ የሚችል መሆኑን አለበት.
- ተወካዩ RN ከደንበኛው ወይም ከህጋዊ ወኪሉ ጋር ለመወያየት እና ፈቃዱን በጽሁፍ ማግኘት ይጠበቅበታል።

ተግባሩን ማስተላለፍ

- RN አንድን ተግባር ለአርሰዎ ከመላኩ በፊት የሚከተሉትን ማድረግ ይኖርበታል።
ከደንበኛው ወይም ከተፈቀደለት ተወካይ ጋር ይነጋገሩ እና ለሱ የጽሁፍ ስምምነት ያግኙ ውክልና.
- ሁሉም የተሳተፉት ሦስቱም ሰዎች በውክልናው መስማማታቸውን ያረጋግጡ
- የሰልጠና መስፈርቶቹን ማሟላትዎን ያረጋግጡ።
- ተግባሩን እንዴት ማከናወን እንደሚችሉ ያስተምሩዎታል።
- በአስተማማኝ ሁኔታ መስራት መቻልዎን ለማረጋገጥ ስራውን ለመስራት ብቃትዎን ያረጋግጡ በትክክል።
- የውክልና መመሪያ በጽሁፍ ያቀርብልዎታል።

ውክልና መቆጣጠር

- ውክልናው አንዴ ከተቀመጠ፣ RN አሁንም ተጠያቂ እና ለደንበኛው ተጠያቂ ነው።
- ስለ ደንበኛው ሁኔታ ወይም ስለተወከለው ተግባር ለሚነሱ ማናቸውም ጥያቄዎች ምላሽ ይሰጡ።
- የደንበኛውን ሁኔታ፣ የሚያከናውኑትን ተግባር ውጤት፣ እና እንደገና መገምገም
- የተከሰቱ ችግሮች.
- ደህንነቱ የተጠበቀ እና ውጤታማ አገልግሎቶችን ለማረጋገጥ የልዑካን ቡድኑን በምን ያህል ጊዜ እንደሚቆጣጠሩ ይወሰኑ
- በደንበኛው ሁኔታ ላይ ለውጦችን ለተንከባካቢው እና/ወይም ለጉዳይ አስተዳዳሪ ያሳውቁ።

- በአንዳንድ ሁኔታዎች፣ የልዑካን ቡድን ኃላፊነት ያለው RN ይለወጣል።

እሱ ወይም እሷ የሚያውቅ ከሆነ አዲስ አርኬን ለተወካዩ RN ሃላፊነት ሊወስድ ይችላል፡-

- የደንበኛው ሁኔታ በራሱ ግምገማ.

- የእርስዎ የችሎታ ደረጃ፣ እንደ NA ወይም HCA የውክልና አፈጻጸም።

- የደንበኛው እንክብካቤ እቅድ.

የውክልና RN ለውጥ በደንበኛው መዝገብ ውስጥ መመዝገብ አለበት.

እርስዎ፣ ደንበኛው እና የጉዳይ አስተዳዳሪው ስለ ለውጡ ማሳወቅ አለብዎት።

RN የነርሲንግ ተግባርን ውክልና ሊሰርዝ (መሰረዝ) የሚችለው፡-

- ነርሲ የደንበኛው ደህንነት አደጋ ላይ እንደሆነ ያምናል.
- የደንበኛው ሁኔታ ከአሁን በኋላ የተረጋጋ እና ሊተነበይ የሚችል አይደለም.
- የሰራተኞች መለዋወጥ በቅንብሩ ውስጥ ውክልና ለመቀጠል አስችጋሪ ያደርገዋል።
- ከአሁን በኋላ ተግባሩን በደህና ማከናወን አይችሉም።
- ምዝገባዎን ወይም የምስክር ወረቀትዎን በሰዓቱ አላደሱም።
- ተግባሩ በትክክል እየተሰራ አይደለም። ደንበኛው ወይም ስልጣን ያለው ተወካይ ውክልናው እንዲሰረዝ ይጠይቃል።
- ደንበኛው ወደ ነርሲንግ ቤት ይሄዳል (ደንበኛው ሲመለስ RN ውክልና ወደነበረበት መመለስ ይችላል)።
- ፈቃድ ላላቸው የእንክብካቤ መቼቶች ተቋሙ ወይም የቤት ውስጥ እንክብካቤ ኤጀንሲ (እንደሚመለከተው) ጊዜው ያለፈበት ወይም የተሻረ ፈቃድ አለው (RN የአሁን ፈቃድ ሲታይ የውክልና አገልግሎትን ወደነበረበት መመለስ ይችላል)። RN ውክልናውን ከሰረዘ ወይም ከሻረው፣ የደንበኛው እንክብካቤ ፍላጎቶች መሟላታቸውን ለማረጋገጥ RN የተለየ እቅድ ማስተባበር አለበት። ተወካዩ RN የውክልናውን መሻር ምክንያቱን እና ለቀጣይ እንክብካቤ ዕቅዱን መመዝገብ አለበት።
- የደንበኛው የሕክምና ትእዛዝ ወይም ሁኔታ ሲቀየር RN በተደጋጋሚ ጊዜ አይታወቅም።

ሚናዎች እና ኃላፊነቶች - የነርሲንግ ረዳት ወይም የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳት

- ከሐኪሙ ወይም ከቢሮው ሰራተኛ በስልክ ትእዛዝ መውሰድ አይችሉም። ትእዛዝ በስልክ ከተቀበሉ፣ ተወካዩን RN እና/ወይም የእርስዎን ተቆጣጣሪ ያነጋግሩ።
- በሀኪሙ የተፈረመ የፋክስ ትዕዛዝ ወዲያውኑ ለማረጋገጥ ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል. ማንኛውንም ለውጥ ከማድረግዎ በፊት አሁንም ተወካዩን RN ማነጋገር አለብዎት

- በደንበኞች እንክብካቤ እና ደህንነት ውስጥ በጣም ጠቃሚ ሚና አለዎት። አንዴ ለተወሰነ ደንበኛ የውክልና ተግባር ከተማሩ በኋላ፤ _--- ለአምስት ዋና ተግባራት ኃላፊነቱን ይወስዳሉ፡-
- 1. preforming የተወከለውን ተግባር ማከናወን በ RNን ልዩ መመሪያዎች መሰረት። እነዚህ መመሪያዎች እንደ አስፈላጊነቱ መለስ ተብሎ መመልከት እንዲችሉ፤ አንድ ቦታ መፃፍ አለባቸው። ስራውን እንደጨረሱ ሰነድ እንዲያቀርቡ ሊጠየቁ ይችላሉ።
- 2. observe መመልከት ለውጦች፡-
 - መድኃኒቶች ሊያስከትሉ የሚችሉ የጎንዮሽ ጉዳዮች፤ potential side effects from medications
 - ለሂደቶች አሉታዊ ምላሽ፤ ወይም negative reactions to procedures
 - ከደንበኛው በሽታ የሚመጡ ውስብስቦች። complications from the clients disease

- 3. ወዲያውኑ ሪፖርት ማድረግ ----ለውጦች በደንበኛው ሁኔታ ላይ።
 - በፋሲሊቲ ውስጥ ወይም ለቤት ውስጥ እንክብካቤ ኤጀንሲ የሚሰሩ ከሆኑ፣ በአሰሪዎ ፖሊሲ መሰረት ለተወካዩ RN እና ለተቆጣጣሪዎ ያሳውቁ።
 - የግለሰብ አቅራቢዎች ለተወካዩ RN እና ለጉዳዩ አስተዳዳሪ ሪፖርት ያደርጋሉ።
- 4. ሪፖርት ማድረግ በውክልና ለተሰጡ
 - አዲስ መድሃኒቶች ወይም ህክምናዎች፣ ወይም
 - ውክልና የሚያስፈልጋቸው መድሃኒቶች ወይም ህክምናዎች ላይ የተደረጉ ማናቸውንም ለውጦች ለወኪሉ RN ማሳወቅ።
- 5. **renewal** እድሳት በህጋዊ መንገድ የተወከለውን ተግባር ማከናወንዎን መቀጠል እንዲችሉ፣ እርስዎን ምዝገባ ወይም የምስክር ወረቀት በሰዓቱ በማድረስ።

- ነርስ የተወከለውን ተግባር ለመቀበል ወይም ላለመቀበል ምርጫ አለዎት። ውክልና ከተቀበልክ በኋላ ልዩ ሥራውን ማከናወን የማትችልባቸው ሁኔታዎች ሊፈጠሩ ይችላሉ። በህጉ መሰረት በሚከተሉት ሁኔታዎች የውክልና ስራ ለመስራት ፈቃደኛ ባለመሆናችሁ በማንኛውም አሰሪ በቀል (ቅጣት) ወይም የቅጣት እርምጃ አይወሰድብዎትም።

- የደንበኛው ደህንነት አደጋ ላይ ነው.
- ስራውን ለማከናወን በቂ ስልጠና አላገኙም።
- ደንበኛው ተባባሪ አይደለም.
- ደንበኛው አሉታዊ ምላሽ ያለው ይመስላል።
- አስፈላጊዎቹ እቃዎች አይገኙም (ጓንት, ልብስ, ወዘተ).
- በደንበኛው መድሃኒቶች ወይም ህክምናዎች ለውጦች ምክንያት ተጨማሪ ስልጠና ያስፈልግዎታል.

የጉዳይ አስተዳዳሪ

- የጉዳይ አስተዳዳሪው የደንበኛን ፍላጎት የሚገልጽ የእንክብካቤ ግምገማን ያጠናቅቃል። የጉዳይ አስተዳዳሪው ኃላፊነት፡-
- በደንበኛው የእንክብካቤ እቅድ ላይ የነርስ ውክልና አስፈላጊነትን ይለዩ.
- ብቃት ያለው የነርስ ውክልና አቅራቢ ለማግኘት ደንበኛን መርዳት።
- ኮንትራት ላለው ተወካይ RN ወይም ነርስ ውክልና ወደሚያደርግ አገልግሎት አቅራቢ ሪፈራል ያድርጉ።
- ❖ ለተወካዩ RN ክፍያ ፍቀድ።
- በደንበኛው ሁኔታ ላይ የተደረጉ ለውጦችን ለተወካዩ RN እና/ወይም ተንከባካቢ ያሳውቁ።

ለቤት ውስጥ ፣ የጉዳይ አስተዳዳሪው ኃላፊነት የሚከተለው ነው

- ተንከባካቢን ወደ የሰልጠና አጋርነት ለነርሰ ውክልና ሰልጠና ይላካል
- የነርሰ ልዑካን ለነርሱንግ ረዳቶች እና የቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳት ሰልጠናን ለማጠናቀቅ ለተንከባካቢው ክፍያ ይፍቀዱ።
- አስፈላጊ ከሆነ ቫውቸር ያቅርቡ እና የግለሰብ አቅራቢን እንደ NA-R ለመመዝገብ ያመቻቹ።
- ❖ የነርሰ ረዳት/የቤት እንክብካቤ ረዳት ሰለጠነ እና የተወከለውን ተግባር ለማከናወን መስፈርቶቹን እስኪያሟላ ድረስ የሰለጠነ የነርሱንግ ስራዎችን ማዘጋጀት።

Lesson 2

Lesson 3. Medication administration

Lesson 4. Treatments

Lesson 5. Job aid

የመድሃኒት መሰረታዊ ነገሮች

- መድሃኒቶች ማከም፣ ማዳን ወይም በሽታን ለመቆጣጠር፣ እንደ ህመም ያሉ ምልክቶችን የሚያስታግሱ እና በሽታን ለመከላከል የሚረዱ ኃይለኛ ንጥረ ነገሮች ናቸው።
 - በጤና እንክብካቤ ባለሙያ (ዶክተር፣ ነርስ ሀኪም፣ የሃኪም ረዳት ወይም የፕሮስ ሀኪም) መታዘዝ ያለባቸው የሐኪም ማዘዣዎች (የታሪክ መድሃኒቶች ተብለውም ይጠራሉ)፤
 - የሐኪም ማዘዣ የመድኃኒት ወይም የሕክምና ትእዛዝ በተፈቀደለት የጤና እንክብካቤ ባለሙያ የሚሰጥ ልዩ የአጠቃቀም መመሪያ ነው። የሐኪም ማዘዣ መስጠት የሚችሉ የጤና እንክብካቤ ባለሙያዎች ዶክተሮችን፣ ነርስ ሐኪሞችን፣ የሐኪም ረዳቶችን ወይም የፕሮስ ሐኪሞችን ያካትታሉ።
- እና
- ያለ ማዘዣ (OTC) ያለ ማዘዣ ከማንኛውም የመድሃኒት መደብር ሰው ሊገዛቸው የሚችላቸው ያለሀኪም ማዘዣ (OTC) መድሃኒቶች።

ቁጥጥር የሚደረግበት ንጥረ ነገር አላግባብ መጠቀም እና ሱስ ለመያዝ ከፍተኛ አቅም ያለው መድሃኒት ነው። እባክዎን ያስተውሉ፡ ሻይታሚኖች፣ የሚተነፍሱ ንጥረ ነገሮች፣ ከዕፅዋት የተቀመሙ መድኃኒቶች፣ ናቲሮፓቲክ መድኃኒቶች፣ እና ሆሚዮፓቲክ መድኃኒቶች ሁሉም መድኃኒቶች ናቸው።

- በተፈቀደው መቼት ውስጥ፣ አንድ ደንበኛ ማንኛውንም አይነት መድሃኒት፣ አፈ ታሪክ (በመድሃኒት ማዘዣ) ወይም አፈ ታሪክ ያልሆነ (በመድሃኒት ማዘዣ) የሚወሰድ ከሆነ እና መድሃኒቱን ወደ አፉ ወይም እሷ ማስገባት ካልቻለ ወይም በአካሉ ላይ ሊተገበር አይችልም። ወይም እሱ ወይም እሷ መድሃኒት እየወሰዱ መሆኑን ሳያውቅ መድሃኒቱን መስጠት የሚችሉት በተወካይ RN ውክልና ብቻ ነው።

የመድሃኒት ስሞች

- ሁሉም መድሃኒቶች --አጠቃላይ እና የምርት ስም/የንግድ ስም-- አላቸው።

አጠቃላይ ስሙ (the generic name)

- ስለ መድኃኒቱ ኬሚካላዊ ሜካኒዝም መረጃ ይሰጣል።
- አጠቃላይ የመድኃኒት ስሞች በካፒታል አይጻፉም።
- acetaminophen, ibuprofen ,furosemide

የምርት ስም (the brand name) ወይም የንግድ ስም (trade name)

- ምርቱን በሚሸጡበት ጊዜ በአንድ የተወሰነ አምራች ጥቅም ላይ ይውላል።
- ስሙ በአምራቹ ባለቤትነት የተያዘ ነው፤ እና በማንኛውም ሌላ ኩባንያ መጠቀም አይቻልም።
- ሁልጊዜም ትልቅ ነው is always capitalized
- Tylenol, Motrin or Advil Lasix
-

የመድሃኒት መንገዶች routes of Medication

- መድሃኒት በተለያዩ መንገዶች ወይም ዘዴዎች ሊወሰድ ይችላል። እነዚህ ሰባት የመድሃኒት መንገዶች ናቸው።
- አፍ
 - በአፍ የሚወሰዱ መድሃኒቶች ብዙውን ጊዜ በአንድ ብርጭቆ ውሃ ወይም ሌላ መጠጥ፣ በአፍ ይወሰዳሉ እና ይዋጣሉ ።
 - በአፍ የሚወሰዱ መድሃኒቶች በፈሳሽ፣ በሽሮፕ፣ በዱቄት፣ በታብሌት ወይም በካፕሱል መልክ ይመጣሉ።
 - መድሃኒቱ በሆድ እና በአንጀት ግድግዳ በኩል ወደ ደም ውስጥ ይገባል።
 - ይህ መድሃኒት ወደ ሰውነት ሴሎች(እዋሶች) ለመድረስ በጣም አዝጋሚው መንገድ ነው።

ምላስ ስር

- በደንበኛው ምራቅ ውስጥ በሚሟሟበት ምላስ ስር መድሃኒትን ማስቀመጥ ማለት ነው።
 - በምላስ ሥር መድሃኒትን የማስቀመጥ መንገድ በብርጭቆ ውሃ/መጠጥ መዋጥ የለበትም፤ ይልቁንም ሙሉ በሙሉ እንዲሟሟ ይደረጋል።
 - መድሃኒቱ ወደ ደም የሚገባው የአፍ ውስጥ ግድግዳ በ"mucous membrane" በኩል ነው። ፡ መድሃኒቱ በሙሉ እስኪሟሟ ድረስ ደንበኛው ክኒኒውን መዋጥ ወይም መጠጣት ወይም መብላት የለበትም።
 - ምላስ ሥር በማስቀመጥ መንገድ የሚወሰዱ መድኃኒቶች በአፍ መንገድ ከሚወስደው በበለጠ ፍጥነት ከደም ጋር ይዋሃዳሉ።
- በቆዳ
 - አንድን መድሃኒት በቀጥታ በቆዳ ወይም በ mucous membrane ላይ መጠቀም ነው።
 - በቶፕካል ጥቅም ላይ የሚውሉ መድሃኒቶች ብዙውን ጊዜ የተቆጡ ሕብረ ሕዋሳትን ለማስታገስ ወይም የቆዳ ላይ ኢንፌክሽን ለመከላከል ወይም ለመፈወስ የተነደፉ ናቸው።
 - ቶፕካል መድሃኒቶች በክሬሞች፣ ቅባቶች፣ ሎሽኖች፣ ፈሳሾች፣ ዱቄቶች፣ ፓቸች እና የጀሮ ጠብታዎች እና የዓይን ጠብታዎች ወይም ቅባት መልክ ይመጣሉ።

የሬክታል/ ፊንጢጣ

- መድሃኒቱን ወደ ፊንጢጣ ውስጥ በሻማ ወይም በፈሳሽ እኔማ መልክ በማስገባት የሚሰጥ ነው።
- በፊንጢጣው ግድግዳ በኩል የሚመጠጥ መድሃኒት አዝጋሚ እና መደበኛ ያልሆነ ነው። ይህ መንገድ አንዳንድ ጊዜ ደንበኛው መድሃኒቶችን በአፍ መውሰድ በማይችልበት ጊዜ ጥቅም ላይ ይውላል።

የሴት ብልት

- የሴት ብልት በኩል ማስገባት፤ መድሃኒቱን ወደ ብልት ውስጥ በክሬም ፣ በአረፋ ፣ በታብሌት ወይም በሳፖሲቶሪ/ካፕሱል መልክ ማስገባት ነው።
- በሴት ብልት በኩል የሚሰጡ መድሃኒቶች የሚሰጡት በሚታከመው የሰውነት አካባቢ ላይ እንደ የሴት ብልት ኢንፌክሽኖች ህክምና በሚኖራቸው ለውጦች ምክንያት ነው።

ወደ ውስጥ መተንፈስ

- በእጅ የሚየዝ ወደ ውስጥ መተንፈሻ ወይም ኔቡሊዘርን በመጠቀም መድሃኒት ወደ አፍንጫ፣ ጉሮሮ እና ሳንባዎች ውስጥ በመሳብ ይረጫል ወይም ይተነፍሳል። መድሃኒቱ የምመጠጠው በአፍንጫ እና በጉሮሮ ግድግዳዎች ውስጥ በሚገኙ ስስ ሽፋኖች ወይም በሳንባዎች ውስጥ የሚገኙ ጥቃቅን የአየር ከረጢቶች አማካይነት ይሆናል።

መርፌ

- መድሃኒቶችን መወጋት በመርፌ ቆዳን በመብሳት መድሃኒቱን ወደ ጡንቻ፣ ቲሹ፣ ከቆዳ ስር ወይም ደም ስር ውስጥ ማስገባት ይቻላል።

የመድሃኒት ማሸግ

መድሃኒት በተለያዩ መንገድ ነው የሚታሸገው፡፡

- ጠርሙሶችን (pill bottles) ወይም ሚያንጠባጥቡ (droppers) ጠርሙሶችን፤
- ማሸጊያዎች bubble packs ወይም የቢንጎ ካርዶች (ለእያንዳንዱ የመድኃኒት መጠን የፕላስቲክ ረድፎች ያሉት የካርቶን ካርዶች)፤
- የመድሃኒት አዘጋጆች medication organizers እንደ ሜዲሴትስ Medisets እና ሳምንታዊ ክኒን ሳፕኖች፤
- ለብቻው የታሸገ፡፡ ዝግጁ እስኪሆኑ ድረስ---- እንዲቆይ ለማድረግ

የመድሃኒት መለያዎች

- ሁሉም መድሃኒቶች በፋርማሲ ወይም በአምራቹ በተሰየመ የመድሃኒት ጠርሙስ ወይም ሌላ መያዣ እቃ ውስጥ መሆን አለባቸው።
 - የደንበኛ ስም - የመጀመሪያ እና የአያት ስም ጨምሮ።
 - የመድሃኒት ስም - አጠቃላይ ወይም የምርት ስም/ንግድ።
 - መጠን (dose) - ጥቅም ላይ የሚውሉ የክኒኒዎች ብዛት፣ ጠብታዎች፣ ወዘተ። ብዙውን ጊዜ በሚሊግራም (ሚግ) ወይም ማይክሮግራም (mcg) ይገለጻል።
 - መንገድ (route) - መድሃኒቱ እንዴት መሰጠት እንዳለበት (በአፍ፣ ቆዳ፣ ወዘተ)። መድሃኒቱ አፍ የሚወሰድ ከሆነ፣ ይህ በተለምዶ በመለያው ላይ አልተገለጸም።
 - ድግግሞሽ/ጊዜ (frequency)- መድሃኒቱን ምን ያህል ጊዜ መስጠት እንዳለብዎት (ለምሳሌ በቀን ሁለት ጊዜ ወይም በየአራት ሰዓቱ)።
 - መጠን(amount) - በመያዣው ውስጥ ምን ያህል እንዳለ
 - ቀን (date)- ማዘዣው የተሞላበት እና የመድኃኒቱ የሚያበቃበት ቀን።

የመድሃኒት እርዳታ medication assistance

- የመድሃኒት እርዳታ ደንብኛው መድሃኒቶችን በነፃነት እንዲወስድ መርዳት ነው።
- የመድሃኒት እርዳታ የነርስ ውክልና አይፈልግም። የመድሃኒት እርዳታ የሚከተሉትን ያጠቃልላል
 - የመድሃኒት መያዣ መክፈት፤
 - መያዣውን ለደንበኛው መስጠት ወይም እንደ ኩባያ፣ ሶፍሌ (መድሀኒት) ኩባያ ወይም ማንኪያ የመሳሰሉ አስቸኮችን በመጠቀም መድሃኒቱን ለደንበኛው መስጠት፤
 - መድኃኒቱን ከያዘው ጠርሙስ እያንዳንዱን ነጠላ ፈሳሽ ዶዝ ወደ መድሃኒት ማንኪያ፣ መድኃኒት ኩባያ ወይም በአፍ የሚገባ ስሪንጅ ውስጥ መጨመር።
 - ደንበኛው መድሃኒት እንዲወስድ ማስታወስ፤
 - የደንበኛን አንጓ/እጅ እንዳይነቃነቅ ማድረግ፣ ወይም
 - መድሃኒት መቀየር።

ለመድሃኒት እርዳታ--- የሚያስፈልጉ መስፈርቶች

ከሕግ አንጻር--- የመድሃኒት እርዳታ ለመባል--- መሟላት ያለባቸው ሁለት ሁኔታዎች አሉ። ደንበኛው፡-

- የመጨረሻውን እርምጃ ለራሳቸው ማከናወን መቻል አለባቸው (ለምሳሌ ክኒን በአፋቸው ውስጥ ማስገባት ወይም በቆዳቸው ላይ ቅባት መቀባት)፤እና
- መድሃኒት እየወሰዱ መሆናቸውን ማወቅ አለባቸው።

ደንበኛው እነዚህን ሁለቱንም ሁኔታዎች ካላሟላ ለመድሃኒት እርዳታ፡ ---መድሃኒቱ ፈቃድ ባለው ነርስ ወይም በውክልና እና በነርስ ውክልና ስር መሰጠት አለበት።

የመድሃኒት አስተዳደር (Medication Administration)

- የመድሃኒት አስተዳደር አስፈላጊ የሚሆንበት ጊዜ የሚከተለው ነው፡-
 - ደንበኛው መድሃኒት እየወሰደ መሆኑን አያውቅም፣ ወይም
 - ደንበኛው በአካል----- መድሃኒቶቻቸውን መውሰድ ወይም መጠቀም አይችልም።
- መድሃኒትን መስጠት
 - በነርስ ----ወይም የነርስ ውክልና ያለው/ ብቃት ያለው ተንከባካቢ ይፈልጋል።
 - በነርስ ውክልና ስር፣ በወካይ RN በታዘዘው መሰረት ለደንበኛው መድሃኒቶችን ይሰጣሉ።
- ለቤት ውስጥ እንክብካቤ ረዳት----- መድሃኒት ለማስተዳደር ----የነርሶች ውክልና ያስፈልጋል።

መድሃኒት መቀየር altering medication

- መድሃኒትን መቀየር ማለት ለመውሰድ ይቀል ዘንድ መድሃኒቱን መፍጨት ወይም ማሟሟት ማለት ነው።
- መድሃኒትን መቀየር የጤና ባለሙያውን (ነርስ፣ ዶክተር፣ ህኪም ረዳት- የተመሰከረለት፣ የፕሮስ ህኪም ወይም ፋርማሲስት) ፈቃድ የፈልጋል።
- ማንኛውም የመድኃኒት ለውጥ በደንበኛው የአገልግሎት እቅድ ወይም በሌላ የደንበኛው ጤና ፋይል ውስጥ መፃፍ አለበት።
- በተራዘመ የመድሃኒት አወሳሰድ (ER) እና ቀጣይነት ባለው የመድሃኒት አወሳሰድ (SR) የሚገለፁ አንዳንድ መድሃኒቶች ሊለወጡ አይችሉም።

አምስት የመድሃኒት "መብቶች"

• ደንበኛን በመድሃኒት በሚረዱበት ጊዜ እርምጃዎቻችን የሚመሩ አምስት “መብቶች” አሉ፡

- ትክክለኛው መድሃኒት፣ right medication
- ትክክለኛው ደንበኛ፣ Right client
- ትክክለኛው መጠን፣ right dose
- ትክክለኛው መንገድ እና right route
- ትክክለኛው ጊዜ። right time

አምስቱን መብቶች በእነዚህ ሶስት ጊዜያት ያረጋግጡ፡-

- ❖ መጀመሪያ መድሃኒቱን ከማከማቻው ቦታ ሲወስዱ
- ❖ እንደገና ከመጀመሪያው መያዣ ወደ አስቻይ (መድሃኒት ኩባያ፣ መኒኪያ፣ ወዘተ) ሲያንቀሳቅሱት
- ❖ በመጨረሻም ወደ ማከማቻ ቦታ መልሰው ሲያስቀምጡት።

1. ትክክለኛ መድሃኒት

- አንድ መድሃኒት በታዝ ወይም በተሰጠ ቁጥር፣ የሚከተሉትን ለማረጋገጥ የመድሃኒት መለያውን ይመልከቱ፡-
- የደንበኛው ስም በመያዣው ላይ ነው (ለታዘዘ መድሃኒት ብቻ)።
- በመያዣው ላይ ያለው የመድኃኒት ስም ከሐኪም ትእዛዝ ጋር ይጣጣመል።
- መድኃኒቱ ጊዜው ያለፈበት አይደለም፤ እና
- ትክክለኛውን ሰዓት፣ መጠን፣ የአወሳሰድ መንገድ እና ለዚህ መድሃኒት ማንኛውንም ልዩ መመሪያዎች እንደሚያውቁ (ለምሳሌ ከምግብ ጋር መወሰድ አለበት) ያረጋግጣሉ።

2. ትክክለኛ ደንበኛ

- ሁልጊዜ ደንበኛውን ይለዩ።
- በመድኃኒት ከመርዳትዎ በፊት ደንበኛው ማን እንደሆነ በፍፁም እርግጠኝነት ማረጋገጥ የእርስዎ ኃላፊነት ነው።
- መድሃኒቱን በሚወስዱበት ጊዜ ከእያንዳንዱ ደንበኛ ጋር ይቆዩ።

3. ትክክለኛው መጠን (right Dose)

- ትክክለኛውን የመድኃኒት መጠን ምልክቶች እና ምህጽረተ ቃላትን ይወቁ።
- ደንበኛው የሚወስደው መጠን በመለያው ላይ ካለው መጠን ጋር እንደሚጣጣም እርግጠኛ ይሁኑ።
- Cm---same as ml Centimeter ሴንቲሜትር, ሴንቲሜትር gm--- Gram
- gtt---, Drop ግራምጣል gtts---Dropsጠብታዎች
- IU----International units ዓለም አቀፍ ዩኒቶች Kg----Kilogramኪሎግራም
- L-----Literሊትር mcg----Microgramማይክሮግራም
- mEq-----Milliequivalent mg-----Milligramሚሊግራም
- ml-----Milliliterሚሊሊትር u-----Unitዩኒት
- mm-----Millimeter, same as cc ሚሊሜትር C, ልክ እንደ ሲ.ሲ. c-

4. ትክክለኛው መስመር (right route)

- ደንበኛው መድሃኒቱን በታሰበው መንገድ መወሰዱን ያረጋግጡ።
- በአፍ oral ----በአፍ ተወሰደ እና ተዋጠ
- ከምላስ ስር sublingual -----ከምላስ ስር ተቀምጧል
- ቆዳ topical ----በቀጥታ ቆዳ ወይም የ "mucous membranes" ላይ ተደረገ
- ፊንጢጣ rectal ---ወደ ፊንጢጣ ውስጥ ገብቷል
- ሴት ብልት vaginal ----ወደ ሴት ብልት ውስጥ ተከቷል
- ወደ ውስጥ መተንፈስ Inhalation ---ወደ አፍንጫ ወይም ጉሮሮ ውስጥ ተንፍሷል ወይም ነፍቷል
- በመርፌ injection ---በመርፌ በጡንቻ ፣ በሰብ ትሹ ፣ በቆዳ ሥር ወይም ደም ሥር ውስጥ አስገብቷል

- OD-----የቀኝ ዓይን
- OS-----የግራ አይን
- OU-----ሁለቱም ዓይኖች
- po-----በአፍ
- SC or SQ -----ከቆዳ በታች (የኢንሱሊን መርፌ መንገድ)
- SL----- ከምላስ ስር
- PR-----ሬክታል

5. ትክክለኛው ጊዜ (Right Time)

- መደበኛ የመድኃኒት የጊዜ ሰሌዳ የሚወሰነው በደንበኛው፣ በሐኪሙ፣ በነርስ ወይም በምትሠሩበት ተቋም/ኤጀንሲ ፖሊሲ ነው።
- ደንበኛውን በትክክለኛው ጊዜ መርዳት እንዲችሉ የጊዜ ሰሌዳው ግልጽ መሆን አለበት።
- የመድኃኒቱን መዝገብ ወይም የመድኃኒት መያዣውን በማየት የመድኃኒቱ ትክክለኛ ጊዜ ያረጋግጡ።
- ለጊዜዎች ትክክለኛ ምህጽረተ ቃላቶች ማወቅዎን ለማረጋገጥ ዝርዝሩን ይመልከቱ።

ለጊዜዎች በብዛት ጥቅም ላይ የዋሉ ምህጸረተ ቃላት

- @--በ p--- በኋላ
- Pc--- ከምግብ በኋላ Prn---እንደ አስፈላጊነቱ
- Hs—የመኝታ ጊዜ a---በፊት
- ac—ከምግብ በፊት q—እያንዳንዱ
- q4h---በየ 4 ሰዓቱ qhs----በእያንዳንዱ የመኝታ ሰዓት
- qd—በየቀኑ qod---በየሌላ ቀን
- bid---በቀን 2 ጊዜ tid---በቀን 3 ጊዜ
- qid---በቀን 4 ጊዜ dc---አቋርጥ (አቁም)
- noc---የምሽት(በሌሊት)
- c---ጋር s---ያለ

የመድሃኒት አስተዳደር ሂደት

- መድሃኒት ከመስጠትዎ በፊት፣ እና በኋላ ብዙ ማስታወስ ያለብዎት ነገሮች አሉ። የእርስዎ ሃላፊነት ለደንበኛው መድሃኒት ከመስጠት ያለፈ ነው።
- መድሃኒቱ ከመስጠቱ በፊት እና በኋላ የደንበኛውን ሁኔታ መከታተል
- የጎንዮሽ ጉዳዮችን ለመመልከት እና የጎንዮሽ ጉዳዮች ሲከሰቱ ካዩ አስቀድመው እርምጃ መውሰድ

ደረጃ 1

ደንበኛውን ይገምግሙ

- የመጀመሪያው እርምጃ መድሃኒቱን ከመሰጠቱ በፊት ደንበኛው መገምገም ነው። ካልተመቸዎት ወይም መድሃኒቱን ስለመሰጠት ጥርጣሬ ካጋጠመዎት የ RNን ማነጋገር አስፈላጊ ነው።
- ለ RN ይደውሉ እና መድሃኒቱን አይሰጡ፡-
- በደንበኛው ጤና ላይ ከፍተኛ ለውጥ ካየህ
- ስለ መድሃኒት አስተዳደር አምስቱ መብቶች ጥርጣሬ
- መድሃኒቱን እንዴት እንደሚሰጡ አይረዱዎትም።
- መድሃኒቱ (የሐኪም ማዘዣ ወይም OTC) ለደንበኛው ኃላፊነት ባለው RN አልተሰጠም።

ደረጃ 2

መድሃኒቱን, እራስዎን ያዘጋጁ

መድሃኒቱን ያዘጋጁ

- መድሃኒቶችን ማዘጋጀት ማለት በመድኃኒት መዝገብ ላይ የተሰጠውን መረጃ ማንበብ እና ለደንበኛው ትክክለኛ የመድሃኒት መጠን ማዘጋጀት ማለት ነው።

እራስዎን ያዘጋጁ።

- - አእምሮዎን ከሚዘናጉ ሀሳቦች ሁሉ ያፅዱ እና ትኩረትዎን የደንበኛውን መድሃኒት በማስተዳደር ላይ ያተኩሩ። ሁሉንም ንግግሮች አቁም። ከሌላ ሰው ጋር እየተነጋገሩ ከሆነ እና ሁሉንም ትኩረትዎን ወደ ተግባርዎ ካልሰጡ ስህተት ለመስራት ቀላል ነው።
- - እጃችሁን በሳሙና እና በውሃ ይታጠቡ እና በደንብ ያድርቁ።

መድሃኒቱን ያዘጋጁ።

- - የእርስዎን የስራ ቦታ ንፁህ እና በንጽህና የተስተካከለ ያድርጉት።
- - መድሃኒቶችን በአንድ ጊዜ ለአንድ ደንበኛ ብቻ ያዘጋጁ እና ለመርዳት ዝግጁ ከመሆንዎ በፊት ብቻ።

- – መድሃኒቱን ለማዘጋጀት አምስት መብቶችን ይጠቀሙ፡ ትክክለኛው ደንበኛ፣ ትክክለኛ መድሃኒት፣ ትክክለኛው መጠን፣ ትክክለኛው መንገድ እና ትክክለኛው ጊዜ።
- – መድሃኒቱን ከመንካት ይቆጠቡ።
- – መድኃኒቶችን ከተሰየሙ መያዣዎች ብቻ ይስጡ።
- – የክፍል መጠኖችን ለመስጠት ዝግጁ እስኪሆኑ ድረስ የታሸጉትን ያቆዩ።
- – መድኃኒቱን ከምግብ ጋር ይደቅቁ፣ ይቁረጡ ወይም ያቀላቅሉ፣ ተወካዩ RN እንዲያደርጉ መመሪያ ከሰጠዎት ብቻ ነው።
- በመድኃኒት ጠርሙስ ላይ ካለው የመድኃኒት ስም በኋላ በሚከተሉት ፊደላት ምልክት የተደረገባቸውን መድኃኒቶች አይሰብሩ ወይም አይሰብሩ። ይህ በመድሃኒት ላይ ያለውን ሽፋን ይሰብራል እና መድሃኒቱ እንዴት እንደሚሰራ ይለውጣል. LA = ረጅም ጊዜ የሚሰራ
SR = ዘላቂ መለቀቅ ER = የተራዘመ ልቀት EC = አስገባ

- ከጠርሙሱ ላይ መድሃኒት ሲያፈሱ፣ ከመለያው ርቀው በጎን በኩል ያፈስሱ። ከዚያም ከጠርሙሱ አፍ ላይ የሚንጠባጠብ ጠብታ ካለ፣ መለያውን አያበላሽም።
- የሚፈለገውን መጠን ከጠርሙሱ ውስጥ ካስወገዱ በኋላ ጠርሙሱን በደንብ ያሸጉ እና ጠርሙሱን ወይም መያዣውን ወደ ማከማቻ ቦታው ያስቀምጡት።
- ስለ መድሃኒቱ ያልተለመደ ነገር ካዩ ለደንበኛው አይስጡ። በምትኩ፣ ተወካዩን RN ይደውሉ።
- ተንከባካቢው እና ተወካዩ RN የመድሃኒት አደራጅ ለመጠቀም ከወሰኑ፣ ልክ እንደ ሜዲሴት፣ ፋርማሲስቱ ወይም ተወካዩ RN ብቻ ለተወከለው መድሃኒት አስተዳደር Mediset መሙላት ይችላሉ። ማሳሰቢያ፡ Medisets በደንበኛው ስም፣ የመድሃኒት(ዎች) ስም፣ ልክ መጠን፣ መንገድ እና መድሃኒቱን በሚሰጥበት ጊዜ መሰየም አለባቸው።

ደረጃ 3

መድሃኒቱን ያስተዳድሩ

- ሦስተኛው እርምጃ መድሃኒቱን መስጠት ነው.
- በውክልና RN የቀረበውን ለደንበኛዎ የጽሁፍ መመሪያዎችን መከተልዎን ያረጋግጡ። ሊታሰብባቸው የሚገቡ ጥቂት አጠቃላይ መመሪያዎች የሚከተሉት ናቸው።
- የአፍ ውስጥ መድሃኒቶችን በሚሰጥበት ጊዜ ደንበኛው እንዲቀመጥ ይጠይቁ. ደንበኛው መቀመጥ ካልቻለ እና በአልጋ ላይ ከተኛ መድሃኒቱን ከመሰጠቱ በፊት ከጎኑ ይንከባለል.
- ብዙውን ጊዜ ደንበኛው በፈሳሽ ገደብ ላይ ካልሆነ በአፍ የሚወሰድ መድሃኒቶችን ከ4-8 አውንስ ውሃ መውሰድ ጥሩ ነው.

ደረጃ 4

የመድሃኒት አስተዳደርን ይመዝግቡ

- አራተኛው እርምጃ የመድሃኒት አስተዳደርን መመዝገብ ነው፡፡
- ልዩ፣ የጽሁፍ መመሪያዎችን እና እንዲሁም ለደንበኛው መዝገብ ቅጂ ለእርሰዎ መስጠት የውክልና ሰጪው RN ሃላፊነት ነው። መመሪያው የተወከለውን ተግባር አፈጻጸም እንዴት መመዝገብ እንዳለበት ማካተት አለበት። ሁልጊዜ ከተወካዩ RN የሚመጡ ልዩ መመሪያዎችን ይከተሉ። አንዳንድ አጠቃላይ መመሪያዎች፡-
- መድሃኒቱ ከተሰጠ በኋላ ወዲያውኑ ወይም በተቻለ ፍጥነት መድሃኒት በሚሰጥ እያንዳንዱ ጊዜ ይመዝግቡ።
- በመድሃኒት አስተዳደር መዝገብ ላይ የመጀመሪያ ሆሄያትን መጠቀም ትችላላህ፤ ነገር ግን ሁል ጊዜ ሙሉ ስምህን በመዝገቡ ላይ በሆነ ቦታ ይፈርሙ።
- የመድኃኒት አስተዳደር አለመቀበልን ይመዝግቡ።
- እንደ የተሳሳተ መድሃኒት፣ የተሳሳተ ሰው፣ የተሳሳተ መጠን፣ የተሳሳተ መንገድ፣ ልክ መጠን መተው ወይም ተጨማሪ መጠን የመሰሉ የመድሃኒት ስህተቶችን ይመዝግቡ።
- የመድኃኒት አስተዳደር ስህተት ከተፈጠረ ምን ማድረግ እንዳለበት ከወኪሉ RN ጋር ተወያዩ።
- የ PRN መድሃኒት የሰጠበት ምክንያት ("እንደ አስፈላጊነቱ" የሚወሰድ) እና እንዴት እየሰራ እንደሆነ ይመዝግቡ።

ደረጃ 5

የጎንዮሽ ጉዳቶች ደንበኛው ይመልከቱ

- የመድሀኒት አስተዳደር ሂደት የመጨረሻው ደረጃ መድሃኒቱን ከወሰዱ በኋላ ደንበኛው የጎንዮሽ ጉዳቶችን እና የመድሃኒት መስተጋብርን መከታተል አስፈላጊ ነው.
- እንደ የጽሑፍ የውክልና መመሪያ አካል፣ ተወካዩ RN የትኞቹን የጎንዮሽ ጉዳቶች መከታተል እንዳለበት እና እነዚያን የጎንዮሽ ጉዳቶች ከተመለከቱ ምን ማድረግ እንዳለበት ይለያል።
- ግለሰቦች መድሃኒቶችን ወይም ህክምናዎችን አለመቀበል መብት አላቸው. መድሃኒቶች በሚሰጡበት ጊዜ ግለሰቦች የግላዊነት መብት አላቸው.

ደንበኛው መድሃኒት ላለመውሰድ ሲመርጥ

When the Client Chooses not to Take Medication

- ግለሰቦች መድሃኒቶችን ወይም ህክምናዎችን ላለመውሰድ የመምረጥ መብት አላቸው።
- አንዳንድ ጊዜ ደንበኛው መድሃኒት ለመውሰድ አይፈልግም። የመጀመሪያው ማድረግ ያለብዎት ነገር፣ በቀላሉ ለምን መድሃኒቱን እንደማይወስዱ መጠየቅ ነው።
- ደንበኛው ለምን መድሃኒቱን መውሰድ እንደማይፈልግ እና/ወይም ላለመውሰድ መምረጣቸውን መፍትሄ ከሌለ፣
 - ይህንን በእንክብካቤዎ መቸት ውስጥ ላለ ተገቢ ሰው ያሳውቁ።
 - ደንበኛው መድሃኒቱን እንዳልወሰደ፣ ለምን እንዳልወሰደ እና እንዳሳወቁ በሚሰሩበት ህጉ መሰረት ለማን እንዳሳወቁ ይመዝግቡ።

- ማስታወሻ፡ ደንበኛዎ መድሃኒት ለመውሰድ ፈቃደኛ ካልሆነ ምን ማድረግ እንዳለበት እቅድ ለማውጣት ከወኪሉ RN ጋር መስራት አለበት። ይህ በተለይ ለወሳኝ መድሃኒቶች አስፈላጊ ነው።

ደስ የማይል ጣዕም (unpleasant taste)

- ደንበኛው መድሃኒቱን ከወሰደ በኋላ መጥፎ ጣዕምን ለመሸፈን እንዲረዳው፣ ብስኩቶች፣ አፕል ወይም ጭማቂዎችን ያቅርቡለት።
- ደንበኛው መድሃኒቱን ከመውሰዱ ከጥቂት ደቂቃዎች በፊት የጣዕም እብጠቶችን ለማደንዘዝ በረዶ ይጠቀሙ።
- ደንበኛው ሌላ ዓይነት መድሃኒት ወይም ሌላ ህክምናን መጠቀም ይችል እንደሆነ ለማየት በዚህ ጉዳይ ላይ ከሐኪሙ ወይም ከተቆጣጣሪዎ ጋር ይወያዩ።
- ደንበኛው የተለየ መድሃኒት ወይም የተለየ መድሃኒት መጠቀም ይችል እንደሆነ ለማየት ይህንን ጉዳይ ከወኪሉ RN ጋር ይወያዩ።

ዳራ ወይም ባህላዊ ምክንያቶች

- የደንበኛ አመጣጥ እና/ወይም ባህል በመድሃኒት አጠቃቀም ላይ ከሌሎች የሕክምና ዓይነቶች እና/ወይም ህክምናዎች ጋር ያላቸውን አመለካከት ላይ ተፅዕኖ ሊያደርግ ይችላል።
- ደንበኛው ማንኛውንም ስጋቶች ለጤና እንክብካቤ አቅራቢው እንዲያካፍል ያበረታቱት።

ደስ የማይል የጎንዮሽ ጉዳቶች (unpleasant side effects)

- ደስ የማይል የጎንዮሽ ጉዳት ምሳሌ፣ እንቅልፍ ወይም ደረቅ አፍ ሊሆን ይችላል።
- የተለየ ህክምና የሚቻል ከሆነ ወይም መድሃኒቱ በቀኑ በተለየ ጊዜ ሊወሰድ የሚችል ከሆነ ሐኪሙን ወይም ተቆጣጣሪዎን ይጠይቁ።
- የመድሃኒት ለውጥ ማድረግ ካልተቻለ፣ የመድሃኒቱን የጎንዮሽ ጉዳት እንዴት ማከም እንደሚቻል ይወያዩ።

የመረዳት እጦት (lack of understanding)

- እንደ “ይህ ከኒን የደም ግፊትዎን ይቀንሳል” ያሉ ቀላል ማሳሰቢያዎችን ያቅርቡ።

የመድሃኒት ፍላጎት መከልከል (Denial of need for medication)

- ከደንበኛው ጋር ስለመድሃኒቱ መውሰድ አስፈላጊነት መወያየት ይችላሉ፣ ነገር ግን አይከራከሩ።
- በሐኪሙ የተጻፈውን መግለጫ ለደንበኛው ለማሳየት ሊረዳ ይችላል።
- ደንበኛው መድሃኒትን ያለመውሰድ መብት አለው።

ስህተቶችን ሪፖርት ማድረግ (Reporting Errors)

- መድሃኒቱ እንደ መመሪያው ካልተሰጠ እንደ --ስህተት ይቆጠራል፡፡
- ይህም ከአምስቱ የመድሃኒት መብቶች ጋር የተያያዘ ማንኛውንም ስህተትን ያካትታል፡፡ እነዚህም የሚከተሉትን ያካትታሉ፡- ❖ የተሳሳተ ጊዜ፣ ❖ የተሳሳተ መድሃኒት፣ ❖ የተሳሳተ ሰው፣ ❖ የተሳሳተ መጠን/ዶዝ፣ ❖ የተሳሳተ መንገድ፣ ወይም ❖ ማንኛውም ማስቀረት፡፡
- ስህተት መኖሩን ስታገኝ ምን ማድረግ እንዳለብዎ መረዳት አለብህ፡፡ በስራ ቦታዎ ውስጥ ያሉትን ልዩ ሂደቶች ማወቅዎን ያረጋግጡ፡፡
- ማንኛውንም ስህተቶች እንዳገኙ በተቻለ ፍጥነት ሪፖርት ማድረግ አስፈላጊ ነው፡፡

መድሃኒቶችን ማከማቸት እና መጣል

Storage and Disposal of Medications

- ስለመድኃኒት ማከማቻ ብዙ ልታውቋቸው የሚገቡ መመሪያዎች አሉ፡-
 - መድሃኒቶች የሚነበብ እና የመጀመሪያ መለያ ባለው አሪጅናል ኮንቴይነሮች ውስጥ መቀመጥ አለባቸው።
 - የማይቀዘቅዙ መድሃኒቶች በደረቅ ቦታ መቀመጥ አለባቸው፤ ከ85°F በላይ በማይሞቁ ቦታ ላይ።
 - የቀዘቀዙ መድሃኒቶች በ36-46°F ውስጥ መቀመጥ አለባቸው። የቀዘቀዘ መድሃኒት በዚፕ-ሎክ ስታይል የፕላስቲክ ከረጢት ወይም ሌላ ፍሳሽን በሚከላከል መያዣ ውስጥ ማስቀመጥ በጣም አስተማማኝ ነው።
 - የመድሃኒት ማከማቻን ከምግብ ማከማቻ መለየትዎን ያረጋግጡ።
 - በአዋቂ ቤተሰብ ቤት ወይም በታገዘ የመኖሪያ ተቋም ውስጥ የምትሰራ ከሆነ የመድሃኒት ማከማቻን በተመለከተ የተቋሙን ፖሊሲ ይከተሉ።